

Михальчук Л.В., Шатній Ф.В.
**ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА ВИХОДУ
З ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ: НАЦІОНАЛЬНІ РЕАЛІЇ
ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД**

УДК 336.76

***Анотація.** Розглядається поняття фінансових інвестицій як економічної категорії, їх роль в умовах ринкової економіки, ринкове регулювання в цілому та теоретичні питання, що полягають у визначенні сутності та змісту понять фінансових інвестицій і діяльності по їх залученню. Наголошується на можливих шляхах поліпшення фінансового інвестування на теренах України та визначенні основних засад інвестиційної політики.*

***Ключові слова:** емітент, мегарегулятор, стратегія ринку, державна підтримка, лібералізація, муніципальні цінні папери, саморегуляція.*

***Аннотация.** Рассматривается понятие финансовых инвестиций как экономической категории, их роль в условиях рыночной экономики, рыночное регулирование в целом и теоретические вопросы, которые заключаются в определении сущности и содержания понятий финансовых инвестиций и деятельности по их привлечению. Подчеркиваются возможные пути улучшения финансового инвестирования на территории Украины и определение основ инвестиционной политики.*

***Ключевые слова:** эмитент, мегарегулятор, стратегия рынка, государственная поддержка, либерализация, муниципальные ценные бумаги, саморегулирование.*

***Summary.** There is considered the concept of financial investment as an economic category, their role in a market economy, market regulation in general and theoretical issues that are determining the nature and content of the concepts of financial investments and activities to their attracting. It emphasizes ways to improve financial investment in Ukraine and determining the principles of investment policy.*

***Keywords:** issuer, megaregulator, market strategy, state support, liberalization, municipal securities, self-regulation*

Інвестиції становлять глибинну основу господарювання, визначаючи процес економічного зростання в цілому. На сьогодні інвестиції є важливим засобом забезпечення умов виходу з фінансово-економічної кризи, структурних перетворень в економіці, технічного розвитку, зростання якісних показників господарювання. Активізація інвестиційного процесу є одним з найбільш дієвих механізмів соціально-економічних перетворень.

Постановка проблеми. Україна після прийняття незалежності стала на довгоочікуваний шлях ринкових перетворень. Фінансове інвестування відіграє значну роль у цьому процесі, адже найголовнішою властивістю даного виду діяльності є здатність акумулювати найбільші за обсягами ресурси. Основною умовою здійснення інвестування є визначення відповідності інвестиційної політики до стратегічних цілей підприємства, що відображається у підвищенні ефективності господарської діяльності кожної виробничої одиниці. Базовим при розробці механізмів інвестування є розгляд теоретичних питань, що полягають у визначенні сутності, змісту понять фінансових інвестицій, діяльності по їх залученню.

Вивченість проблеми. Значний внесок в дослідження проблем інвестування зробила низка вчених, зокрема: У. Шарп, Ю. Бригхем, Р. Брейли, Дж. Ван Хорн, Г. Бирман, С. Шмідт, Л.О. Бакаєв, А.А. Пересада, Б.М. Щукін, А. Мертенс.

Актуальність. Фінансово-економічна криза має сильне поширення серед економік провідних країн, тому наголошення на економічних інструментах, що пришвидшать вихід із негативної ситуації є вкрай важливим.

Мета. Проаналізувати поняття фінансових інвестицій як економічної категорії, їх ролі в умовах ринкової економіки, теоретичних аспектів залучення та ринкового регулювання в цілому, шляхів поліпшення фінансового інвестування на теренах України.

Виклад основного матеріалу. Фінансові інвестиції (financial investments) - це домовленості чи контракти записані на папері, такі, як акції, облігації тощо.

Тракування поняття фінансових інструментів, надане в Наказі Міністерства фінансів України від 30 листопада 2001 року №559 про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 13 «Фінансові інструменти» [3]. Зокрема, фінансові інструменти – контракти, які одночасно приводять до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого [1].

Згідно з П(С)БО 2 фінансові інвестиції – це активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку, зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора. В сучасних розвинутих економіках більша частина належить фінансовим інвестиціям, про це можна судити з обсягів фондових торгів та надходження безпосередньо прямих інвестицій. Процеси, що відбуваються в інвестиційній сфері вказують на загальне положення всередині країни, розмір національного доходу, привабливість для інвестування іншими країнами [2].

Як свідчить світовий досвід, в умовах перехідних економік, або економік, котрі розвиваються, становлення ринку цінних паперів потребує державної підтримки, а саме: сприяння формуванню інвестиційного клімату, вдосконалення законодавства, лібералізації системи регулювання ринку цінних паперів, розвитку ринків державних і муніципальних цінних паперів тощо [8].

Розвиток ринку облігацій підприємств є винятково важливим для України, зважаючи на те, що підприємства саме через випуск облігацій мають можливість залучати інвестиційні ресурси. За 2011 рік найбільший обсяг торгів цінними паперами на організованому ринку України здійснено державними облігаціями (99,13 млрд. грн. тобто 42,03% сукупного обсягу торгів). Середня вартість облігаційного випуску за 2011 р. досягла 170,8 млн. грн., що у 2,3 рази більше, ніж у 2010 році, та є найбільшим значенням з 2001 року. Тенденція останніх 10 років, коли найбільшою питомою вагою в загальному обсязі зареєстрованих випусків облігацій характеризувались облігаційні випуски може бути порушена у поточному році, адже банки починають виходити на ринок корпоративних облігацій не тільки у якості інвесторів, а й в якості емітентів [7].

Останні роки Україна зустрічає поступовим зростанням обсягу фінансових інвестицій (рис. 1) [10].

Важливим фактором підвищення інвестиційної активності України є формування інформаційної відкритості та привабливості іміджу регіонів і держави загалом.

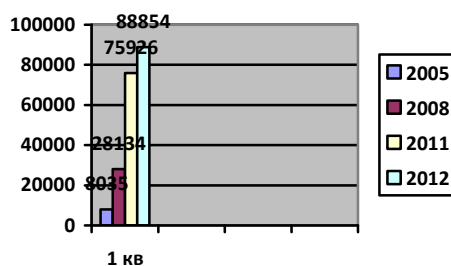

Рис. 1. Цінні папери, крім акцій, випущені резидентами (крім депозитних корпорацій)

На сучасному етапі трансформаційних процесів в економіці України, створенню позитивного іміджу перешкоджають такі фактори: нестабільність законодавчої бази; недостатність досвіду у сфері розвитку ринкової інфраструктури; низька культура бізнесу; високий рівень корумпованості [8].

У світовій практиці є декілька підходів до вдосконалення державного регулювання ринку фінансових інвестицій – від традиційної секторної моделі до моделі мегарегулятора, яка передбачає консолідацію регулятивних функцій в єдиному органі.

Мегарегулятор, як центр фінансового регулювання і нагляду, впроваджує консолідований нагляд за фінансовими установами, створює єдину базу даних фінансових установ, розробляє уніфіковані підходи до регулювання, нагляду за фінансовими установами, що спрощує звітність і веде до більш ефективного використання ресурсів [9]. Однак, в Україні державне регулювання ринку фінансових інвестицій залишається непослідовним, що суперечить загальній концепції такого регулювання.

У певних країнах роль саморегулювання на ринку фінансових інвестицій мінімальна, або взагалі відсутня, в таких країнах високою є роль державного регулювання ринку (Німеччина, Франція). В протиполог, існують країни, які мають високу роль саморегуляції фінансових інвестицій (Великобританія, США, Японія).

Взірцем систем регулювання ринку цінних паперів для багатьох країн, зокрема й для України, була система регулювання фондового ринку США, в основу якої було покладено модель, яка базується на чітко прописаних правилах і суворому контролі за їх виконанням.

Прикладом країни з перехідною економікою, в якій успішно працює мегарегулятор, є Казахстан, де з 1 січня 2004 р. почало функціонувати Агентство Республіки Казахстан з регулювання і нагляду фінансового ринку та фінансових організацій (АФН), якому було передано відповідні функції та повноваження від Національного банку [4].

Дуже цінним для України також є польський досвід у реформуванні фінансового ринку. Їхні зміни розпочались ще 1991 році створенням початкової інфраструктури, Комісії з цінних паперів, взаємних фондів, брокерських контор та Варшавської фондової біржі. Продовжилася реформа у 1997 році з появою Комісії з цінних паперів і фондового ринку. Наступними кроками стали започаткування інвестиційних фондів (з окремою юридичною особою) та прийняття нового законодавства про відкриті торги цінними паперами. Важливо зазначити, що на польському фінансовому ринку всі казначейські облігації проходять лістинг на фондовій біржі і нерегульованому міжбанківському ринку. Більшість угод укладається на міжбанківському ринку [5].

Під час розроблення засад регулятивної політики в Україні доцільно враховувати три аспекти:

- просту й чітку схему регулювання для залучення іноземних і сприяння вітчизняним інвесторам;
- орієнтацію на загальну міжнародну тенденцію до посилення державного регулювання;
- розвиток ефективної системи саморегульованих організацій паралельно з посиленням державного регулювання для подолання корупції в системі регулювання.

Для ефективного розвитку українського ринку фінансових інвестицій потрібні: мегарегулятор, створення якого відповідатиме загальним міжнародним тенденціям, а також перспективна стратегія розвитку ринку фінансових інвестицій [4].

Висновок. Наведені теоретичні аспекти формування та використання фінансових інвестицій дадуть змогу на поліпшення макроекономічних показників держави та зміцнять інвестиційну привабливість. Зокрема, в Україні потрібно ввести державну підтримку, що сприятиме формуванню інвестиційного

клімату, вдосконаленню законодавства, лібералізації системи регулювання ринку цінних паперів, формування інформаційної відкритості, привабливості іміджу регіонів і держави загалом. Наведені моделі державного регулювання в зарубіжних країнах (Німеччина, Франція, Великобританія, США, Казахстан, Польща) є орієнтиром залучення зарубіжного досвіду в сферу інвестицій, що може дати значний поштовх у розвитку національного фінансового ринку. Слід зазначити, що практична реалізація шляхів і способів активізації інвестиційної діяльності, зможе сприяти розвитку інвестиційної діяльності в ринкових умовах, а також підвищити активізацію інвестиційного процесу, що забезпечить реальні зрушення в економічній структурі суспільства.

Джерела та література:

1. Наказ Міністерства фінансів України № 559 від 30.11.2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти"»
2. Воробець Т. І. Необхідність фінансових інвестицій в умовах ринкової економіки / Воробець Т. І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvfb/2010_1/0110st7.pdf
3. Гончаров В. М., Родіонов О. В. Фінансові інвестиції: сутність та теоретичні аспекти залучення / Гончаров В. М., Родіонов О. В. // Серія: Економічні науки – №21[Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdtu/2008_21_2/articles/39_Goncharov.pdf
4. Раделицький Ю. О. Державне регулювання фінансових інвестицій: зарубіжний досвід і національні реалії / Раделицький Ю. О. – Науковий вісник НЛТУ України – 2009. – №19.13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnl/19_13/242_Radelecki_19_13.pdf
6. Мех Ц. Розвиток фінансового ринку Польщі / Мех Ц. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kiev.convdocs.org/docs/1276/index-68064.html>
7. Галан Л. В Шляхи та перспективи активізації інвестиційної діяльності в ринкових умовах / Галан Л. В [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2012_19_1/Galan.pdf
8. НРА «Рюрік» Аналітичний огляд ринку облігацій за 2011 рік / НРА «Рюрік», 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rurik.com.ua/documents/research/bonds_IV_kv_2011_review.pdf
9. Куцик В. І. Ринковий механізм регулювання фінансових інвестицій в умовах трансформаційних процесів економіки України / Куцик В.І., Хомицький А.І., Герасимчук І.Р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnl/17_3/276_Kucyk_17_3.pdf
10. Дорошенко Г. О. Особливості реформування системи регулювання і нагляду у сучасних умовах розвитку фінансового ринку України / Дорошенко Г. О. – Економічний простір – 2011. – №47 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2011_47/statti/18.pdf
11. Національний банк України. Грошово-кредитна статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44579

Швець Л.І.

УДК 658.17

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ СОЦІАЛЬНИХ ВИТРАТ У ЦІЛЯХ УПРАВЛІННЯ НИМИ

Анотація. У статті розглянуто особливості відображення соціальних витрат у системі управлінського обліку. Визначено їх основне призначення, яке полягає у досягненні соціального та (або) економічного ефектів. Обґрунтовано склад соціальних витрат у відповідності до мети концепції соціально відповідальної діяльності виробничих об'єктів. Показано необхідність формування інформації про соціальні витрати для менеджменту підприємства з метою досягнення максимально можливого соціального ефекту при мінімальних витратах, зниження рівня ентропії при прийнятті управлінських рішень. Виділено три рівні управління: оперативний, тактичний, стратегічний і проаналізовано типи завдань, належних до вирішення на кожному із рівнів. У відповідності до управлінських цілей аргументовано цілі обліку соціальних витрат, а також показано основні їх характеристики. Враховуючи різносторонність запитів менеджменту та їх щоденну координацію функціональних підрозділів, запропоновано формувати облікову інформацію про соціальні витрати оперативного, тактичного та стратегічного характеру за допомогою обліку витрат за центрами витрат і сферами відповідальності, за видами діяльності й соціальними процесами із використанням моделей прогнозування витрат.

Ключові слова: управлінський облік, управління соціальними витратами, економічний ефект, соціальний ефект, стратегія корпоративної соціальної відповідальності

Анотація. В статье рассмотрены особенности отражения социальных расходов в системе управленческого учета. Определено их основное назначение, которое заключается в достижении социального и (или) экономического эффектов. Обоснован состав социальных расходов в соответствии с целью концепции социальной ответственной деятельности производственных объектов. Показана необходимость формирования информации о социальных расходах для менеджмента предприятия с